

Վարազայ վանքի միաբաններ օգտակար ծառայութիւններ մատուցած են վանքի և շրջակայ գաւառների մէջ:

Վարազայ վանքի դպրոցէն ելած քահանաներ, որոնք թէ քաղաքի և թէ շրջակայ գիւղերի մէջ օգտակար եղած են իրենց հովուութեան յանձնեալ ժողովրդին:

Ղևոնդ քահանայ Ընդոյեան, Գէորգ Տէր Աբրահամեան, Երեմիա քահանայ, Վահան քահանայ, Խաչատուր, Սահակ, Մկրտիչ, Եղնիկ, Մարտիրոս, Լևոն, Մարգար, Յովհաննէս, Սողոմոն և Մեսրոպ քահանաներ:

Աւելի քան յետուն ուսուցիչներ ելած են Վարազայ վանքի վարժարանէն, որոց երեքը խմբագիր եղած են, մի քանիսն էլ ընտիր գրուածներ ունին հրատարակած, ինչպէս է Տիգրան Ամբեմանեան, Մանուէլ Անանեան, Նշան Ընդուանեան ևն:

Արդոյ եւ սիրելի պարոն.

Զգիր քո առաքեալ առ իս ի 15 ամսոյս հանդերձ քերթուածովքդ ընկալայ, ընդ ներողամիտ գովութիւնսդ յոյժ ամաչեցի, իսկ ինդութիւն միայն այն եղև ինձ, զի զայդպիսի աննախանձ բարեկնդիր ոգի ծանեայ յԱզդիս և միանգամայն այդչափ սիրատենչ և փոյթ քաջ աշակերտեալ բուն հին նախնեացն զեղեցիկ ակորժանաց, և գոհութիւն վասն այսորիկ մատուցի նախ Աստուծոյ և ապա սովին զրովք պարտ վարկանիմ մատուցանել քում Սիրելութեանդ և ազաչեմ սիրողարար ընդունել զսերտ սրտիւ շնորհակալութիւնս, նա և զգարմանս իմ ընդ այդ քաջութիւն զըշիդ, որով ճշմարտես յանձին և ի զիր զասացեալդ ի քէն, թէ:

Զօդ ծծեալ Հայաստանեայց շոյա զգացի զօգի նախնեացն. վասն որոյ և ոչինչ ունիմ ասել յուղղութիւն զրելոցդ, բայ ի զեղեցիլոյ անտի զգովեստոյ զինէն: Իսկ ընդ համեստ և ծանր բանիցն ոչ սակաւ և զուարճութիւն համարիմ եւ տեսանիլ ի նոսա, եթէ, նախաւոյս գոչութիւնք և նոցին վաղեմի չափոյ ակորժակք հարկաւ և զուարճակք իցեն հայրենասէր ոգւոյ վասն որոյ և առաջին պատեհաւ առաքեցի զամենայն տառսդ ի վանս մեր յեռու ի Բագմալէպն, եթէ, որպէս ինձ, և նոցա հաճոյ թուեսցի:

Ներեսցիր ինձ զայս և եթ յուշ առնել իմաստութեան քում թերեւ յօղուտ առ յապա փափաղելի երգոցդ ի նոյն չափս, զի քո կարի յաճախեալ է և անխափ յայս տաղ զիւցազնական եռափանկ գնել զչորրորդ անգամն, զոր իմ պատշաճագոյն դատեալ ի թատերական աշխոյժ զրուցատրութեան չափս, կամ յայլ նման օրինակն (յոջն էջ 91 ծան. Որատ. քերթ. ծան. 80). վասն որոյ և զուն ուրեք խառն վարեալ է ընդ քառափանկ չորրորդ անգամն զիւցազնական տաղից:

Ողջ լինել ըղձանամ քում Ազնուութեանդ,

Ն. Յ. Ա. Կ. Բագրատունի

իմառիս Խոսրոս

ի Խուրուչեշմէ 20 Ապրիլ, 1849.

Առ ազնիւ պ. Մկրտիչ Խրիմեան

ՄԱՅՐ ԱԹՈՒ

ՎԵՆԷՓԱՌ ԷՍՅԵՐԱՊԵՏԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ.

Յորին Վեհափառութիւնը, վատ եղանակների պատճառաւ իւր վաղուց մտադրած ուղեւորութիւնը զէպի Տփլիսի բաւական ժամանակ յետաձգելուց յետոյ՝ բարեհաճեց մեկնել Մայր Աթոռից շարաթ մարտ 11-ին: Մինչև Երեւան Հոգեւոր Տիրոջ ուղեկցում էին Տեղապահ Գեր. Արիստակէս արքեպիսկոպոսը, Գեր. Մակար եպիսկոպոս և Տ. Ղևոնդ, Կարապետ և Գարեգին Յովսէփեան վարդապետներ, իսկ մինչև Տփլիս՝ Տ. Գարեգին Սաթուրեան, Աշոտ և Կորիւն վարդապետներ: Երեւանում Յորին Վեհափառութեան յայտնեցին, որ ճանապարհը բոլորովին խանգարուած է և անցուղարձը զրեթէ անհնարին դարձած. կարծում էին, թէ հարկաւոր կլինի մինչև տասն օր սպասել, բայց պ. Յահանգապետի մասնաւոր կարգադրութեամբ փութացրին աշխատանքը խանգարուած տեղերը կարգի բերելու համար, և Հոգեւոր Տէրը 14-ին կարողացաւ շարունակել ուղեւորութիւնը. ապա անփորձ և ապահով Տփլիսի հասաւ մարտի 17-ին: Տփլիսի Գեր.

Առաջնորդը զիմաւորել էր Յորին Սրբութեան Ազատաֆա կայարանում, իսկ Տփլիսի երկաթուղու կայարանում՝ և Մայր եկեղեցու գաւթում խուռն բազմութիւն է ժողովուել Հոգեւոր Տիրոջ օրհնութիւնն առնելու: Առաջնորդարանում հանգստանալուց յետոյ Յորին Սրբութեան ներկայացել են պատուաւոր քաղաքացիներէից շատերը և Տփլիսի պ. Յաջանդապետը: Յաջորդ կիւրակի, օրը Յորին Վեհափառութիւնը այցելել է Կառախարչապետի օգնական Գեներալ Փրէյզլին, Սրբ. Էկզարխ Փլաւեանին և այլ բարձրաստիճան անձանց, և ընդունել է նոցա փոխադարձ այցելութիւնը:

Վեհափառ Հայրապետի յանձնարարութեամբ Տփլիսից հիւս. Կովկաս է գնացել Տ. Գաբրեղին վարդապետ Սաթուռնեան, և Շուշի՝ Տ. Աշոտ վարդապետ:

Թերթիս խմբադիր Տ. Գաբրեղին վարդապետ Յովսէփեան տկարացած լինելով՝ անհրաժեշտ պէտք ունէր բժշկութեան և երկարատե կազդուրման. Վեհափառ Հայրապետը հրամայեց Ծեմարանի Հ. Տեսչին սուստ կացուցանել նորան դասերից և ստանձնել առ ժամանակ Արարատի խմբադրութիւնը, և Տ. Գաբրեղին վարդապետ ուղեորուեցաւ մարտ 31-ին դէպի Տփլիս, մինչ ներկայ համարի նիւթերն ըստ մեծի մասին արդէն պատրաստ էին:

Յախօքը եղած որոշման համաձայն Մեծ պահոց առաջին կիւրակէին Մայր տաճարում քարոզեց Բարձր. Յուսիկ վարդապետ, երկրորդ կիւրակէին Գեոր. Գրիգոր եպիսկոպոս և երրորդ կիւրակէին Գեոր. Մակար եպիսկոպոս, իսկ Դ. և Ծ. կիւրակներին խօսեց Տ. Կարապետ վարդապետ: Երջակայքի համար նշանակուած քարոզիչներէից միայն Տ. Ծղիա վարդապետ կարողացաւ այցելել Աշտարակի և Սուրմալուի վիճակները և Տ. Կարապետ վ. ու Տ. Գաբրեղին վ. Յովսէփեան այցելեցին շրջակայ մի քանի զիւղեր:

ՃԵՄԱՐԱՆ ՄԱՅՐ ԱԹՈՌՈՅ.

Ծեմարանում այս տարի ընդունուած կարգի համաձայն, որով զանազան առարկաների ուսուցիչներ իրենց պարտաւորւնքներին վերաբերեալ նիւթերով զբաղան երեկոյթներ պէտք է կազմէին՝ մարտի 11-ին տեղի ունեցաւ վերջին երեկոյթը բնագիտական-բնապատմական առարկաներից: Աշակերտների շարագրութեան և ընթերցման համար ընտրուած էին աւելի այնպիսի նիւթեր, որոնք բնական դիմերի օգտակարութիւնն ու արդիւնաւէտ գործադրութիւնն էին բացատրում. իսկ երեկոյթի վերջում մոզական խապերով ցոյց տրուեցան բազմաթիւ տեսարաններ հեռագիտակցին և մանրադիտակցին ուշխարհներէից, որոնք մեծ հետաքրքրութիւն յառաջ բերին և շատ բաւականութիւն պատճառեցին:—Մարտի 25-ին կատարուեցաւ ըստ սովորականին զբաղան հանդէս ս. Գրիգոր Լուսաւորչի Մուան ի Վիրապն տօնի առթիւ: Բ. խորանի 3 ուսանողներ բանախօսութիւններ կարդացին նիւթ ունենալով՝ Հայոց դարձն ի քրիստոնէութիւն, պատմական աղբիւրների քննադատական ուսումնասիրութեամբ, Բարեգործութիւնը Հայոց մէջ Դ. և Ծ. դարերում, և Բազրատունեաց ժամանակ:

ՎԵՀԷՓԱՌ ԼԱՅՐԱՊԵՏԻ ԾՆՆԴԵԱՆ 80-ԱՄԷԱՅ
ՏԱՐԵԴԷՐԶԻ ՏՕՆԸ Գ. ՃԵՄԱՐԱՆՈՒՄ.

Ամսոյս 4-ին լրացաւ ազգիս Վեհափառ Հայրապետի ծննդեան 80-ամեակը, մի փառաւոր հասակ, որ աւելի զին է ստանում ամէն մի հայի աչքում այն հանգամանքի շնորհիւ, որ բազմաբովանդակ սխրայի գործերով, անձնանուէր ծառայութեան և առաքինութեան վաստակներով հարուստ մի կեանք է եղել այդ: Ո՞ր հային քաջածանօթ է ծերունակարդ Հայրապետի, իւր ազգի Հայրիկի կեանքն ու գործունէութիւնը, որքան խրատական է այդ կեանքի ու գործունէութեան ուսումնասիրութիւնը, ինչ զեղեցիկ կենդանի օրինակ է այն ճշմարիտ հայրենասիրութեան, եկեղեցականի ճշմարիտ խոնար-